

IZVJEŠĆE O RADU U 2025. GODINI

GRADSKI MUZEJ OMIŠ

A.Starčevića 5, 21 310 Omiš, tel. 021/ 861 847

www.gradskimuzejomis.hr, e-mail: ravnatelj@gradskimuzejomis.hr

1. MUZEJSKA GRAĐA I DOKUMENTACIJA, TERENSKI RAD S PREGLEDOM STANJA POVIJESNIH LOKALITETA U 2025. G.

Brzet – Crkva sv. Eufemije

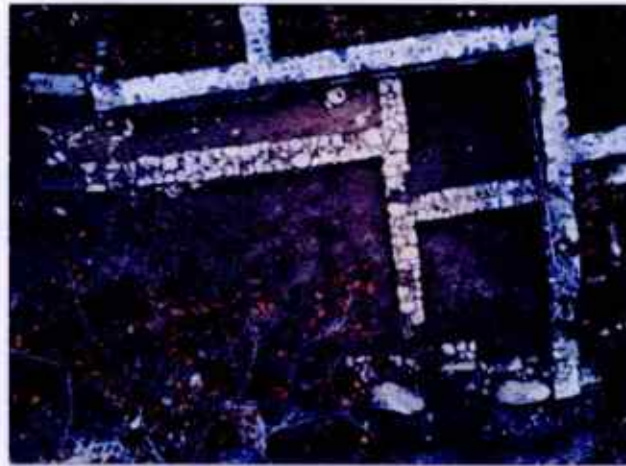
Arheološki i konzervatorski radovi na zaštićenom ranokršćanskom kompleksu na Brzetu provode se različitim intenzitetom od 2004. godine. Glavnina arhitekture dviju bazilika istražena je do 2010. godine, a u razdoblju od 2010. do 2021. radovi su bili u stagnaciji uglavnom zbog problema plavljenja terena uslijed blizine mora i potoka, a otežavajuća je bila i okolnost T-com, i HEP infrastrukture koja je prolazila preko samog terena. Od 2021. do danas izmješteni su spomenuti kabeli te izrađen i realiziran projekt odvodnje čime su stvoreni bolji uvjeti da se istraživanja privedu kraju. U tijeku je izrada idejnog rješenja uređenja lokaliteta i njegove prezentacije kako bi se ovaj vrijedni arheološki spomenik prezentirao kao potencijalni arheološki park Grada Omiša. U prilog tome ide i uvrštavanje Crkve sv. Eufemije u županijski projekt *Kasnoantički maritimni limes na istočnom Jadranu*, što daje mogućnost pozicioniranja u okviru županijskog, time i nacionalnog programa arheološkog turizma.

Iz povijesti istraživanja lokaliteta, osim arheoloških radova, od iznimne važnosti su arhivska istraživanja don Slavka Kovačića koji je pišući o omiškoj Crkvi sv. Mihovila objelodanio dokument čiji se prijepis čuva u Nadbiskupskom arhivu Split, a riječ je o sporazumu splitskog nadbiskupa Andrije Cornera (1472. - 1563.) s predstavnicima zajednice Omišana, koji je postignut 1. srpnja 1527. g. (S. Kovačić, Nadžupska crkva Sv. Mihovila u Omišu, u: Prilozi pov. umj. u Dalmaciji 33 br.1, Split 1992., str. 217-246). Dokumentom se reguliraju crkvena pitanja omiške župe, a nama je zanimljiv popis omiških crkava koje su donesene sljedećim redoslijedom: Sv. Marija, Sv. Kuzma i Damjan (obje u Lokvi Rogoznici), Sv. Ivan pod planinom, Sv. Eufemija uz obalu (*S. Eufemiae ad litus*), Sv. Pavao izvan grada i Sv. Duh unutar grada. Nakon otkrića starokršćanske arhitekture na Brzetu 2004. g. don S. Kovačić se opet osvrnuo na dokument iz 1527. godine te crkvu utemeljeno pripisao upravo spomenutoj sv. Eufemiji uz obalu.

Godine 2024. u Gradskom muzeju izložbom su prezentirani rezultati arheoloških istraživanja te je izložba trajno postavljena na prvom katu muzeja kao dio stalnog postava. Istraženi kompleks arhitekture je sastavljen od dviju jednobrodnih crkava i manjih prostorija oko njih, a zauzima prostor od 26 x 30 m. Izložba prezentira najreprezentativnije nalaze crkvenog namještaja, keramičkih, staklenih, metalni i dr. predmeta, a rekonstrukcijama se nastojala predočiti njihova namjena i uloga u stvarnom kontekstu. Nalazi kao i cijeli kompleks pripadaju razdoblju 4. – 6. st., a ističemo brončanu kadionicu te ulomke freski sa zidova crkava koji su konzervirani i izloženi u našem muzeju.

U 2025. godini su nam, kao i prethodnih godina, odobrena sredstva na natječajima Min. kulture

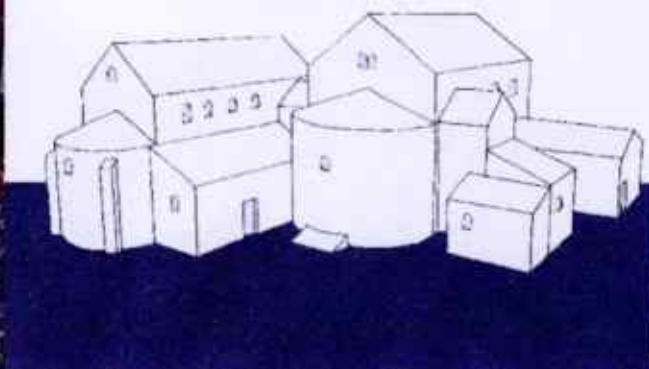
(Zaštita i očuvanje nepokretnih kulturnih dobara) i SD županije (Program sufinanciranja projekata arheološkog turizma). Arheološki je istražen prostor od 105 m² označen kao sonda 5 (crveno na slici). Pronađeni su sami temelji zidova objekata dograđenih izvan istraženih crkava, te uobičajeni pokretni materijal (ulomci kasnoantičke keramike i crkvenog namještaja, dijelovi nakita). Na južnom profilu lokaliteta postavljeni su gabioni u dužini 15 m, visine 2 m.

Crveno označena zona istraživanja u 2025. g sa zračnom snimkom istražene arhitekture

Brzet, stanje istraženosti 2025.

Idejna rekonstrukcija lokaliteta (autor Miran Palčok)

Fortica

Najvažniju ulogu u obrani Omiša u prvoj pol. 15.st. odigrala je utvrda Starigrad koja se u povelji kralja Fridriha III. iz 1448. g. spominje kao *castrum Stary*. Utvrda je smještena na strateški važnom položaju s mogućnošću pregleda svih kretanja po srednjim Poljicima, kao i plovidbe u morskom kanalu između Splita i Makarske. U kartografiji od 15. do 17. st. koristio se naziv Starigrad, dok se kasnije pod utjecajem talijanske vojne terminologije uvriježio naziv Fortica. Utvrda je izgrađena vjerojatno krajem 14. ili poč. 15. st., a tijekom 16. i 17. st. zabilježeni se

njeni popravci. Krajem 17. st. Omiš više nije u graničnom tursko-mletačkom području čime slabi i strateška uloga Fortice.

U 2025. g. nastavljeni su radovi sanacije, a izvršeni su radovi sanacije zidova sukladno projektu i troškovniku projektanta Ured Vojnović d.o.o., te odobrenim sredstvima po ugovoru s Min. kulture i medija RH. Sanirani su dijelovi južnog zida tvrđave, dijelovi urušene prizemnice te postojeće vanjsko stubište uz njenu zapadnu stranu, a izrađeno je i čelično stubište za pristup bastionu u II dijelu tvrđave. S obzirom na nedostatak kamenog materijala za sanaciju prije samih zidarskih radova na samom terenu je prikupljen i pripremljen materijal za zidanje.

Unutrašnjost utvrde

Podvodna baština Omiša

Godine 2022. GM Omiš započeo je arheološki projekt „Podvodna baština Omiša“ u suradnji s Teom Katunarić Kirjakov, podvodnom arheologinjom i profesoricom s Umjetničke akademije splitskog Sveučilišta. Kroz projekt je po prvi put dokumentirana Mostina, masivni kameni nasip na ušću Cetine, snimljene su još tri potencijalne arheološke lokacije na ušću i u kanjonu Cetine, paroborod Albania te je načinjena nova fotogrametrija kasnohelenističkog brodoloma u Stanićima (starija datira iz 2010. g.).

Projekt je i u 2025. g. sufinanciran kroz Program razvoja, zaštite i valorizacije pomorske baštine na području SD županije, čiji je nositelj Splitsko-dalmatinska županija. U kampanji 2025. godine istražen je podvodni zid u ušću Cetine, tik uz njenu lijevu obalu oko 80 m nizvodno od mosta, građen od pravilnih klesanaca vezanih žbukom. Zid se pruža u pravcu S-J, smješten je na samom rubu pokosa kamenog nasipa koji podupire riječnu obalu, a svojim južnim krajem ulazi pod taj kameni pokos pa ga u tom dijelu nije moguće dalje pratiti. Na sjevernom kraju naglo je prekinut tako da je sačuvan dužinom nešto više od 3 m, visine je nešto veće od 1 m, debljine 40 cm. Dosadašnje stanje istraženosti ne daje mogućnosti preciznijeg datiranja nastanka zida, a nisu nađeni niti arheološki nalazi koji bi na to upućivali.

foto Tea Katunaric

Zidana struktura dokumentirana 2023. g.

Očišćen i dokumentiran zid u kampanji 2025. g.

Fotogrametrijski snimak istraženog zida

Darovanja

- T. B. iz Omiša darovala je za kulturno-povijesnu zbirku sedam predmeta – tri dječje priče iz prve pol. 20. st. (vlasništvo učiteljice Anke Kovačić), dva stara ručnika i vezeni prekrivač za košaru, dječju lutku te publikaciju Slavko Kovačić, Početci hrvatskog dječjeg vrtića u Zadru i njegova prva učiteljica Anka Kovačić, p.o. iz Zbronik Stjepa Obada, Zadar - Zagreb – Split 2011. (po ugovoru o darovanju KLASA: 612-05/25-03/26; URBROJ: 2155/01-11/01-25-01 od 20. 2. 2025.)

Darovane dvije dječje priče

Otkupi

- Otkupljeno je 37 starih razglednica i jedna telefonska kartica s motivima Omiša (ugovor klasa: 612-05/25-03/76; urbroj: 2155/1-11/1-25-1 od 24. 4. 2025.)

2. ZAŠTITA, DOKUMENTACIJA, DIGITALIZACIJA

Konzervatorsko – restauratorski zahvati

Tekstilni predmeti iz Etnografske zbirke (6 predmeta inventarnih oznaka 124 E/haljetak bez rukava, 225 E/košulja, 144 E/suknja s prslukom, 139 E/kratki haljetak s rukavima, 125 E/pregača, 126 E/suknja s prslukom) su podvrgnuti konzervatorsko – restauratorskim zahvatima, koje je provela ovlaštena restauratorica tekstila Katija Hrepić (po ugovoru Klasa: 612-05/25-03/63; Urbroj: 2155/1-11/1-25-1 od 7. travnja 2025.).

Muzejska dokumentacija se vodi u programskoj bazi M++ i S++ za sekundarnu dokumentaciju. Muzej posjeduje dvije radne stanice za pristup aplikacijama integriranog muzejskog informacijskog sustava.

Inventarna knjiga

Inventarna knjiga jest primarna muzejska dokumentacija koju GM Omiš vodi sukladno Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi (NN 198/2002) i to u digitalnoj bazi M++. Inventarna knjiga muzejskih predmeta je trajni muzejski dokument u koji se obvezno upisuju podaci o muzejskim predmetima u vlasništvu muzeja i muzejskim predmetima koji su dani muzeju na trajno upravljanje.

Predmeti u GM Omiš su inventarizirani prema vrsti građe odnosno kronološkim razdobljima po sljedećim zbirkama: Arheološka, Etnografska, Umjetnička, Zbirka razglednica i Povijesna zbirka.

- U inventarnoj knjizi stanje inventariziranih predmeta je sljedeće – Arheološka zbirka

(196), Etnografska zbirka (214), Umjetnička (859) , Zbirka razglednica (182) i Povijesna zbirka (263).

Muzej prikuplja i tzv. sekundarnu muzejsku dokumentaciju koja obuhvaća popratne i dopunske fondove muzejske djelatnosti. Sekundarni muzejski fondovi mogu biti organizirani prema medijima prikazivanja i prema sadržaju.

- Sekundarna dokumentacija, prikupljena u Muzeju od samog osnutka ustanove unesena je u bazu podataka S++ tijekom 2024. godine. Time je ova građa inventarizirana kroz sljedeće fondove: Fototeka (788 zapis), Knjiga negativa (10 zapisa), Dijateka (46 zapisa), Dokumentacijski crteži (5 zapisa), Filmoteka (2 zapisa), Hemeroteka (41 zapis), Izložbe (3 zapisa), Izdavačka djelatnost (141 zapis), Evidencija terenskih izvještaja (12 zapisa).

Digitalizacija

- Muzejska građa i dokumentacija se sustavno digitaliziraju sukladno čl. 15. Zakona o muzejima (NN 61/18, 98/19, 114/22, 36/24) te Planu digitalizacije muzejske građe i muzejske dokumentacije Gradskog muzeja Omiš za razdoblje 2025. do 2030. godine.
- S ciljem očuvanja i zaštite omiških i poljičkih arhivskih dokumenata započeli smo u 2023. godini projekt njihove digitalizacije zahvaljujući fin. potpori Min. kulture, SD Županije i osnivača Grada Omiša. U 2025. g. smo digitalizirali omiške i poljičke dokumente iz Zbirke Baltazara Bogišića u Cavtatu (Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku). Sveukupno smo do kraja 2025. digitalizirali oko 4000 dokumenta uglavnom privatnih zbirki, pisanih većim dijelom poljičicom u razdoblju od kraja 16. do kraja 19. st. Paralelno uz digitalizaciju provodi se transliteracija dokumenata, a sve u suradnji s vanjskim suradnicima i uz financijsku potporu SD županije.

3. KNJIŽNICA

- Muzejska knjižnica je evidentirana te se pravodobno ažurira kroz tablicu u excel dokumentu.
- Tijekom 2025. g. muzejska knjižnica je obogaćena s 49 novih naslova (22 – poklon, 21 – razmjena, 2 – kupnja, 4 - pretplata).
- Knjižnica je otvorena i za vanjske korisnike, a u 2025. su je koristili studenti za potrebe svojih stručnih radova te drugi zainteresirani pojedinci.

4. STALNI POSTAV, STRUČNI RAD, STRUČNA OBRADA MUZEJSKE GRAĐE, RAZNO

- U pitanjima stručne obrade zbirki, preventivne zaštite i uspostave mikroklimatskih uvjeta, obrade muzejske dokumentacije i drugih aktualnih muzeoloških tema u radu Muzeja po potrebi se konzultiraju relevantne institucije i muzejski djelatnici (MDC, matične muzejske ustanove prve i druge razine, Ministarstvo kulture i medija RH, Konzervatorski odjel u Splitu) . Između ostaloga upućen je Upravi za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel Split, prijedlog s obrazloženjem za registraciju Mostine kao kulturnog dobra RH.
- Uz prethodnu suglasnost Osnivača usvojene su izmjene i usklađivanje Statuta sa Zakonom o muzejima NN 36/24 i Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Gradskog muzeja Omiš .
- Rad na stručnim tekstovima za legende u muzejskom postavu, za interaktivnu kartu arheološke topografije Omiša, za kartu grboslovlja, za katalog izložbe Crkva sv. Eufemije na omiškom Brzetu.
- Dograđeni su QR kodovi novim legendama i tekstovima izložene građe na engleskom jeziku (osnova je napravljena u 2024. godini).
- Na temelju zaprimljenih zahtjeva za pristup informacijama o muzejskoj građi zainteresiranima su poslani odgovori na upite.
- Ured smo opremili novim ormarom za knjige i uredskim stolicama, stari uredski stol je obnovljen i prebojan; u ulaznom prostoru je izrađena vitrina za suvenire, uređen pano za obavijesti i mali rasklopni stol; u sanitarnom čvoru je kliznim vratima zatvoren dio spremišta gdje su dodane police, dizajniran je i tiskan obavijesni pano na ulazu u muzej.
- Za preventivnu/primarnu zaštitu i pohranu muzejske građe nabavljene su arhivske kutije i beskiselinski materijali.
- Angažiranje učenika za sezonsko radno vrijeme od 1.7. do 1.9. u večernjim satima od 19 do 22 svakim danom tijekom sezone.

5. INFORMATIČKI POSLOVI MUZEJA

- U skladu s muzeološkim standardima GM Omiš sustavno radi na procesu digitalizacije te računalnom vođenju i obradi muzejske dokumentacije u muzejskim informacijskim sustavima M++ i S++. Korištenjem računalne mreže omogućeno je istovremeno

nadopunjavanje muzejske dokumentacije, jednostavniji pristup podacima, pretraživanje i kompletan ispis podataka. GM Omiš posjeduje dvije radne stanice za pristup informacijskim sustavima M++ i S++ na dva računala. Održavanje i nadogradnju sustava provodi tvrtka Link 2, koja je program i kreirala. Podaci o muzejskoj građi i muzejskoj dokumentaciji dostupni su i u digitalnom obliku. Po potrebi se angažira informatičar vanjski suradnik za održavanje informatičke opreme.

- Tijekom 2025. godine uobičajeno se radilo na sustavnom održavanju i ažuriranju web stranica i fb profila Muzeja.

6. IZLOŽBENA DJELATNOST, MANIFESTACIJE, SURADNJE

- Tematska izložba *Tragovima poljičice* organizirana je u suradnji s Državnim arhivom u Splitu (26. 11. 2025. – 7. 1. 2026.). Izloženi su izabrani dokumenti iz Državnog arhiva i privatnih zbirki pisani poljičicom, čije je korištenje na našem području dokumentirano već u 13. stoljeću na natpisu kneza Miroslava (pohranjenom u našem Muzeju). Kuriozitet izložbe je mala Ljekaruša don Ivana Zoričića iz 1691. g., zbirka 232 recepta iz privatnog vlasništva. Ljekarušu su preveli djelatnici Arhiva te je prilikom otvorenja izložbe održana i promocija publikacije koja je zanimljiva s više aspekata - tumače se jezične osobitosti 17. st., analiziraju sastojci recepata, popisuju bolesti, dan je osvrt na magijsko - religijske elemente i dr.

○ Detalj s izložbe

- Manifestacija Noć muzeja 2025. obilježena je stručnim vodstvom po postavu uz radionicu glagoljice, predstavljanjem dječje priče *Ja u Brzetu* i edukativne igre *Baštinica*

- ilustrirani ranokršćanski pojmovnik te koncertom polaznika OGŠ L. pl. Matačić.

- Manifestacija Noć tvrđava je regionalnog karaktera koju je pokrenula ustanova Tvrđave kulture Šibenik, a u 2025. godini se održala na 70 lokacija u 10 europskih zemalja. GM Omiš je sudjelovao u manifestaciji po četvrti put tj. od njenog pokretanja. U 2025. smo upriličili predavanje s prezentacijom o Podvodnoj baštini Omiša. Predavanje je održala Tea Katunarić Kirjakov, podvodna arheologinja, suradnica GM Omiš u projektu istraživanja podvodne baštine Omiša.
- U svibnju, povodom Međunarodnog dana muzeja i Dana Grada Omiša upriličene su radionice ručnih radova u suradnji s udrugom "Društvo Hrvatska žena" Omiš. Ove radionice pokrenute 2024. godine rezultirale su osmišljavanjem suvenira – torbe na kojoj je s jedne strane otiskana rekonstrukcija motiva s ranokršćanske freske iz crkve sv. Eufemije, a s druge strane je apliciran ručni rad iskukičanog detalja. Vrijedne članice „Društva Hrvatska žena Omiš“ rade na volonterskoj bazi, a tijekom 2025. g. su kroz naše radionice iskukičale 20 komada za 20 torbi. U vrijeme Došašća smo učili kukičanje božićnih ukrasa.
- GM Omiš je i 2025. sudjelovao u programu TZ Grada Omiša Omiš Summer Frei 2025 programom „Razglednice iz prošlosti“ (u suradnji s interpretatoricom baštine Senkom Vlahović) te Lego radionicama (autorice i voditeljice projekta Julije Tomasović) u okviru Gusarskih dana tijekom turističke sezone.
- Bili smo gosti Almissa Open Art Festivalu javnom tribinom o životu uz Cetinu nekad, danas i sutra pod nazivom "Memorije s ušća", organizatora Jurica Sabljic, voditelja projekta istraživanja i rekonstrukcije omiškog gusarskog broda te izložbom/autorskom intervencijom „Gusari/ona“ Matee Šabić Sabljic.
- Suradnja s OŠ Josip Pupačić tijekom 2025.: u projektu obilježavanja 1100. obljetnice krunidbe kralja Tomislava i tiskanja publikacije *Kralj Tomislav na omiškoj stini*; u manifestaciji Tjedan znanosti „Fatri u Omišu“ s prezentacijom „Izložba, što je izložba i kako nastaje?“; u projektu OŠ J.Pupačić Festival priče bili smo dio osnovnoškolske priče kroz održavanje dijela programa u prostorima muzeja.

7. TISKOVINE MUZEJA

- Tiskan katalog izložbe Crkva sv. Eufemije na omiškom Brzetu (autori: H. Gjurašin, M. Palčok, Š. Perović, T. Šeparović, N. Uroda, A. Tabak)
- Tiskana Karta grboslovlja s položajima 20 grbova u staroj gradskoj jezgri Omiša.
- Uređene su i torbe s kukičanim motivom s ranokršćanskih freski, prvi suvenir Muzeja.

8. EDUKATIVNA DJELATNOST, RADIONICE

Vodstva (vodstva za građanstvo, vodstva za škole, specijalna vodstva)

Vodstva po stalnom postavu se provode u suradnji s nastavnicima OŠ Josip Pupačić i područnih škola u okviru njihove terenske nastave i školskog kurikulumu te s ostalim zainteresiranim skupinama.

Radionice

- Radionice glagoljice uz interpretativno vodstvo po postavu su održavane svakog petka tijekom turističke sezone u sklopu projekta Tz Grada Omiša „Omiš summer frei“ te dodatno u dogovoru sa školskim grupama.
- Radionice ručnih radova tijekom 2025. g. su održane 10 puta tijekom kojih su izrađene aplikacije za torbu – suvenir. Zainteresirani sudionici su pod vodstvom instruktora ručnog rada, članica Društva Hrvatska žena Omiš imali mogućnost učiti vještinu kukičanja.
- Lego radionice za naše najmlađe posjetitelje pod vodstvom Julije Tomasović pod nazivom „Omiška baština u lego kockicama“ održane su u sklopu Gusarskog dana u programu „Omiš summer frei“ TZ Grada Omiša.

9. ODNOSI S JAVNOŠĆU (PR) I RAZNO

Na web stranici i fb profilu Muzej objavljuje događanja (<https://gradskimuzejomis.hr>; <https://www.facebook.com/gradskimuzejomis/>).

Suradnje s medijima (Slobodna Dalmacija na temu podvodnih istraživanja i izložbe Tragovima poljičice, TV Jadran najave radionica ručnih radova).

10. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

Zaključno s 31. prosinca 2025. zabilježeno je 2153 posjeta. Prodane su 533 ulaznice (odrasli 4 e, učenici i studenti 2 e, grupe iznad 10 po 2 e).

11. FINANCIJE

Izvori financiranja za 2025. godinu

- Osnivač: 107.397,34 EUR– 60,30 %
- Vlastiti prihodi: 1.606,07 EUR–0,90%
- Područna (regionalna) samouprava (SDŽ): 9.000,00 EUR– 5,05 %
- Republika Hrvatska/Ministarstvo kulture: 59.300,00 EUR – 33,30 %
- TZ Grada Omiša 800,00 EUR – 0,44 %

Prihodi poslovanja 178.103,41 €

Prihodi poslovanja su ostvareni u najvećem dijelu iz proračuna Grada Omiša za financiranje redovne djelatnosti proračunskog korisnika u iznosu 107.397,34 €, zatim od pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan 68.300,00 € (Splitsko dalmatinska županija 9.000,00 €, Ministarstvo kulture 59.300,00 €), ostali nespomenuti prihodi 1.606,07 € (prodaja ulaznica), prihodi TZ Grada Omiša odnosili su se na sufinanciranje kulturne manifestacije Dječje omiške opsade, financirani su u iznosu od 800,00 €. Prihodi ostvareni od Ministarstva kulture u ovoj godini koristili su se za financiranje tekućih projekata (Arheološki lokalitet Brzet-istraživanja i uređenje, Tvrđava Fortica, tisak kataloga Crkva sv. Eufemije, Kreiranje muzejskih priča te Restauracija etno tekstila, sve prema potpisanim Ugovorima).

Rashodi poslovanja 199.614,43 €

Rashodi poslovanja evidentirani su u skladu s pozicijama proračuna i računskom planu. Obuhvaćaju rashode za zaposlene u iznosu od 51.723,75 €, materijalne rashode u iznosu od 147.573,36 €, financijske rashode u iznosu od 317,32 €.

U 2025. godini nije bilo rashoda za nabavu nefinancijske imovine.

Izvešće o radu sastavila - A. Tabak; točku 11. Financije – J. Staničić Marasović, voditeljica knjigovodstva.

GRADSKI
MUZEJ
OMIŠ
PRAVNATELJICA:
Angela Tabak

KLASA: 612-05/26-03/7

URBROJ: 2155/1-11/1-26-1

Omiš, 5. veljače 2026. g.